

Seat No. : _____

MI-104

May-2017

M.Com., Sem.-II

411 EA/EE : Cost Accounting - I

[Max. Marks : 70

Time : 3 Hours]

1. બોમ્બે કંપની લિમિટેડ સંકલિત પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે. નીચેની સુસંગત માહિતી તમને પૂરી પાડવામાં આવી છે :

14

શરૂઆતની બાકી :		₹
માલસામાન ખાતાવહી નિયંત્રણ ખાતુ		50,000
ચાલુ કામ ખાતાવહી નિયંત્રણ ખાતુ		40,000
તૈયારમાલ ખાતુ		70,000
અગાઉથી ચૂકવેલા ઉત્પાદનનાં ખર્ચા		6,000
વ્યવહારો :		
માલસામાન ખરીદ		75,000
માલસામાન પૂરો પાડ્યો : ઉત્પાદન	60,000	
સમારકામ	8,000	68,000
કુલ મજૂરી ચૂકવી : પ્રત્યક્ષ	50,000	
પરોક્ષ	10,000	60,000
વેચાણ શિરોપરી ખર્ચા ચૂકવ્યા		12,000
ઉત્પાદન શિરોપરી ખર્ચા ચૂકવ્યા		24,000
વેચાણ		2,00,000
વેચેલ તૈયાર માલની પડતર		1,60,000
તૈયાર થયેલ અને તૈયાર માલ ખાતે તબદીલ કરેલ માલની પડતર		1,30,000
વર્ષના અંતે ચાલુ કામની ભૌતિક પડતર		?

ઉત્પાદનનાં શિરોપરી ખર્ચા ચાલુ કામ ખાતે પ્રત્યક્ષ મજૂરીનાં 150% ઉધારવામાં આવ્યા છે.

નીચેનાં ખાતાઓ તૈયાર કરો :

- માલસામાન ખાતાવહી નિયંત્રણ ખાતુ
- મજૂરી નિયંત્રણ ખાતુ
- અર્થ તૈયારમાલ ખાતુ
- તૈયાર માલ ખાતુ
- ઉત્પાદનનાં શિરોપરી ખર્ચાનું ખાતુ
- વેચાણ શિરોપરી ખર્ચાનું ખાતુ
- વેચેલ માલ પડતર ખાતુ
- નફા અને નુકસાન ખાતુ

અથવા

- (a) સંકલિત અને બિનસંકલિત હિસાબી પદ્ધતિ વચ્ચેનો તફાવત આપો. 7
 (b) માલસામાન ખાતાવહી નિયંત્રણ ખાતામાં માલસામાનને લગતાં કયા વ્યવહારો નોંધવામાં આવે છે ? આ વ્યવહારો આમનોંધ સાથે બતાવો. 7

2. (a) પડતર અંકુશ અને પડતર ઘટાડા વચ્ચેનો તફાવત આપો. 7
 (b) ઉદાહરણ સાથે આર્થિક વરદી જથ્થાનું મોડેલ સમજાવો. 7

અથવા

- (a) 31મી માર્ચ 2017નાં રોજ પૂરા થતા વર્ષનાં એક ધંધાકીય એકમનાં ત્રણ ઉત્પાદન વિભાગોની કારખાના શિરોપરી ખર્ચની માહિતી નીચે પ્રમાણે છે :

વિભાગો	ખર્ચ (₹)
A	48,500
B	89,750
C	64,500

- શિરોપરી ખર્ચની ફાળવણીનાં આધારો નીચે પ્રમાણે છે :

વિભાગો :

- A મશીન કલાકદીઠ ₹ 5.00 લેખે, 10,200 કલાકો માટે
 B ₹ 1,10,000ની પ્રત્યક્ષ મજૂરી પડતરનાં 80%
 C એકમદીઠ ₹ 4.00 લેખે, 15,000 એકમો માટે

વિભાગવાર શિરોપરી ખર્ચની ઓછી અથવા વધુ વસૂલાતની ગણતરી કરો.

- (b) X કંપની નવી પેદાશના ઉત્પાદન માટે 90% અધ્યયન વક્રના ઉપયોગની અપેક્ષા રાખે છે. પ્રથમ એકમની પડતરમાં માલસામાન ₹ 4,000, ₹ 2,000 ચલિત શિરોપરી ખર્ચ અને 600 મજૂર કલાકો વપરાશે. કલાકદીઠ મજૂરી ખર્ચ ₹ 10 છે. આ કંપનીને 8 એકમો અંગે ઓર્ડર મળે છે. કંપનીની નીતિ કુલ ચલિત પડતર પર 25% નફો કમાવવાની છે. તમને 8 એકમો અંગે દર્શાવવાની વેચાણ કિંમત નક્કી કરવાનું કહેવામાં આવે છે. 7

3. (a) પ્રવૃત્તિ આધારિત પડતર પદ્ધતિ એટલે શું ? તેના લાભો અને મર્યાદાઓ ચર્ચો. 7
 (b) પ્રવૃત્તિ આધારિત પડતર પદ્ધતિ એ પ્રણાલિકાગત પડતર પદ્ધતિ કરતાં કઈ રીતે જુદી છે ? સમજાવો. 7

અથવા

ભગવાન લિમિટેડ ચાર પેદાશો A, B, C અને D બનાવે છે. નીચેની માહિતી ઉપલબ્ધ છે :

પેદાશો	A	B	C	D
ઉત્પાદન (એકમો)	200	400	1000	4000
ઉત્પાદનનાં ચક્રની સંખ્યા	4	6	12	40
ગોઠવણીની સંખ્યા	4	8	12	16
મજૂર કલાકો/એકમ	2	4	2	4
મશીન કલાકો/એકમ	2	6	4	2
એકમદીઠ માલસામાન ખર્ચ (₹)	100	300	200	400
એકમદીઠ મજૂરી ખર્ચ (₹)	25	25	25	25

સહાયક વિભાગની પડતરો અને શક્ય પડતર ચાલકો નીચે પ્રમાણે છે :

સહાયક વિભાગની પડતરો	₹	પડતર ચાલકો
ગોઠવણી પડતરો	2,00,000	ગોઠવણીની સંખ્યા
માલસામાન નિભાવણી પડતરો	1,86,000	ઉત્પાદન ચક્રોની સંખ્યા
ઉત્પાદન સમય વ્યવસ્થા પડતરો	1,55,000	ઉત્પાદન ચક્રોની સંખ્યા
અન્ય ચલિત પડતરો	75,000	મજૂર કલાકો

પ્રવૃત્તિ આધારિત પડતર પદ્ધતિ પ્રમાણે દરેક પેદાશની એકમદીઠ પડતર શોધો.

4. (a) કિંમત નિર્ધારણની વિવિધ પદ્ધતિઓ ચર્ચો.
(b) નવી પેદાશ અંગે કિંમત નિર્ધારણની વ્યૂહરચના સમજાવો.

અથવા

સ્વામી કંપની લિમિટેડ 10,000 ચંત્રોનું ઉત્પાદન કરીને એકમદીઠ ₹ 20,000 લેખે વેચાણ કર્યું છે. એકમદીઠ ચંત્રની પડતર નીચે પ્રમાણે હતી. કુલ ચલિત પડતર ₹ 13,400. પ્રત્યક્ષ માલસામાન, પ્રત્યક્ષ મજૂરી, પ્રત્યક્ષ ખર્ચા અને કારખાનાનાં ચલિત શિરોપરી ખર્ચાનું પ્રમાણ 60 : 60 : 6 : 8નું હતું. આ પ્રમાણ કુલ ચલિત પડતરનું છે. સ્થિર શિરોપરી ખર્ચા ₹ 2,400 છે.

આવતાં વર્ષનાં અપેક્ષિત ભાવ વધારા : પ્રત્યક્ષ માલસામાન 30%, પ્રત્યક્ષ મજૂરી 15%, પ્રત્યક્ષ ખર્ચા 20%, કારખાનાં ચલિત શિરોપરી ખર્ચા 10%, સ્થિર શિરોપરી ખર્ચા 5%.

તમારે આવતા વર્ષ માટે નીચે પ્રમાણેની ગણતરી કરવાની છે :

- (a) વેચાણનાં એકમો અને નફામાં ફેરફાર કર્યા સિવાય, ચંત્રની નવી વેચાણ કિંમત શોધો.
(b) વેચાણ કિંમતમાં અને નફામાં ફેરફાર કર્યા સિવાય કેટલા ચંત્રોનું કંપનીએ વેચાણ કરવું પડશે.

5. દરેક પ્રશ્ન માટે યોગ્ય વિકલ્પની પસંદગી કરો :

- (1) નીચેનામાંથી કયું ખાતું બિનસંકલિત હિસાબી પદ્ધતિમાં અપ્રસ્તુત છે ?
(a) લેણદારોનું ખાતું (b) દેવાદારોનું ખાતું
(c) બેન્ક ખાતું (d) ઉપરનાં બધા
- (2) ક્યાં ઓછી અને વધુ વસૂલાતનો ખ્યાલ લાગુ પડે છે ?
(a) પ્રત્યક્ષ માલસામાન (b) પ્રત્યક્ષ મજૂરી
(c) પ્રત્યક્ષ ખર્ચા (d) પરોક્ષ ખર્ચા
- (3) માલસામાનનો અસામાન્ય બગાડ ક્યા ખાતે ઉધારારો ?
(a) માલસામાન ખાતાવહી ખાતે (b) શિરોપરી ખર્ચા ખાતે
(c) ચાલુ કામ ખાતે (d) નફા-નુકસાન ખાતે
- (4) બિનસંકલિત અને સંકલિત પદ્ધતિ હેઠળ ચૂકવેલ પ્રત્યક્ષ મજૂરી ક્યા ખાતે જમા થશે ?
(a) અનુક્રમે બેન્ક અને સામાન્ય ખાતાવહી હવાલા ખાતું
(b) અનુક્રમે સામાન્ય ખાતાવહી હવાલા ખાતું અને બેન્ક ખાતું
(c) ફક્ત બેન્ક ખાતું
(d) ફક્ત સામાન્ય ખાતાવહી હવાલા ખાતું

(5) અધ્યયન વક્રને સંબંધ નથી.

(a) પ્રત્યક્ષ માલસામાન સાથે

(b) કારખાનાનાં શિરોપરી ખર્ચ સાથે

(c) પ્રત્યક્ષ ખર્ચ સાથે

(d) ઉપરનાં બધા

(6) આર્થિક વરદી જથ્થાનું મોડેલ

(a) નફાકારકતામાં વધારો આપે છે.

(b) પડતરમાં ઘટાડો આપે છે.

(c) માલસામાનની ખરીદી માટેનો તાર્કિક અભિગમ છે.

(d) ઉપરનાં બધા

(7) પડતર ઘટાડો એ પરિણામ છે.

(a) સંશોધનનું

(b) પડતર અંકુશનું

(c) બંને (a) અને (b)

(d) (a) અને (b) બંને નહીં

(8) પ્રવૃત્તિ આધારિત પડતર પદ્ધતિને સંબંધ છે.

(a) પ્રત્યક્ષ માલસામાન સાથે

(b) પ્રત્યક્ષ મજૂરી સાથે

(c) શિરોપરી ખર્ચ સાથે

(d) ઉપરનાં એકેય નહીં

(9) નીચેનામાંથી કયું પ્રવૃત્તિ આધારિત પડતર પદ્ધતિની પરિભાષા નથી ?

(a) પડતર કેન્દ્રો

(b) પડતર ચાલકો

(c) MRP

(d) શિરોપરી ખર્ચ

(10) નીચેનામાંથી કયું પડતર ચાલક સ્વાનગી પડતર માટે વધુ યોગ્ય છે ?

(a) ખરીદ ઓર્ડરની સંખ્યા

(b) તપાસની સંખ્યા

(c) માલ સોંપણીની સંખ્યા

(d) ચંત્ર કલાકો

(11) કુલ પડતર વત્તા કિંમત નિર્ધારણ એટલે

(a) પ્રત્યક્ષ અને પરોક્ષ પડતર

(b) સ્થિર અને ચલિત પડતર

(c) ઉત્પાદન અને બિન-ઉત્પાદન પડતર

(d) ઉપરનાં બધાં

(12) સીમાન્ત પડતર વત્તા કિંમત નિર્ધારણ માટે શું સાચું નથી ?

(a) તે કાળાનો અભિગમ છે.

(b) તે ચલિત પડતર સાથે સંબંધ ધરાવે છે.

(c) સ્થિર પડતરો ધ્યાનમાં લેવાય છે.

(d) ઉપરનાં બધા

(13) એક કંપનીએ નીચે પ્રમાણે માહિતી આપી છે :

સ્થિર મિલકતોમાં રોકાણ ₹ 10,00,000, ચાલુ મિલકતોમાં રોકાણ ₹ 5,00,000. ઈક્વિટી શેરમૂડી ₹ 12,00,000, ચાલુ જવાબદારીઓ ₹ 3,00,000. 5,00,000 એકમો માટે કુલ ઉત્પાદન પડતર ₹ 50,00,000. કંપનીને કુલ રોકાણ પર 30% વળતર મેળવવું છે. એકમદીઠ વેચાણ કિંમત કેટલી હશે ?

(a) ₹ 10.90

(b) ₹ 13

(c) ₹ 10.72

(d) ઉપરમાંથી એકપણ નહીં

(14) કિંમત નિર્ધારણ નિર્ણય

(a) નફા આયોજન નિર્ણય છે.

(b) પડતર આયોજન નિર્ણય છે.

(c) વ્યવસ્થાતંત્રીય આયોજન નિર્ણય છે.

(d) ઉપરનાં બધા

Seat No. : _____

MI-104

May-2017

M.Com., Sem.-II

411 EA/EE : Cost Accounting - I

Time : 3 Hours]

Max. Marks : 70

1. Bombay Co. Ltd. Maintains Integrated System. The following relevant information is provided to you.

14

Opening Balances :		₹
Stores Ledger Control Account		50,000
WIP Ledger Control Account		40,000
Finished Stock Account		70,000
Prepaid production overheads		6,000
<u>Transactions :</u>		
Material purchased		75,000
Material issued :		
Production	60,000	
Maintenance	8,000	68,000
Total wages paid :		
Direct	50,000	
Indirect	10,000	60,000
Selling overheads paid		12,000
Production overheads paid		24,000
Sales		2,00,000
Cost of finished goods sold.		1,60,000
Cost of goods completed and transferred to finished stock account		1,30,000
Physical value of WIP at the end		?

Production overheads charged to WIP at 150% of direct wages.

Prepare the following accounts :

- (i) Stores Ledger Control Account
- (ii) Wages Control Account
- (iii) WIP Account
- (iv) Finished Stock Account
- (v) Production Overheads Account
- (vi) Selling Overheads Account
- (vii) Cost of Sales Account
- (viii) Profit and Loss Account

OR

- (a) Distinguish between Integrated and Non-Integrated Accounting System. 7
 (b) Which types of material related transactions are recorded in Stores Ledger Control Account? Show these transactions with Journal Entries. 7

2. (a) Distinguish between Cost Control and Cost Reduction. 7
 (b) Explain EOQ model with illustration. 7

OR

- (a) During the year ended 31st March, 2017, the factory overhead costs of three production departments of organization are as under : 7

Departments	Actual (₹)
A	48,500
B	89,750
C	64,500

The basis of apportionment of overheads is given below :

Departments :

- A ₹ 5.00 per machine hour for 10,200 hours
 B 80% of direct labour cost of ₹ 1,10,000
 C ₹ 4.00 per piece for 15,000 pieces.

Calculate department-wise under or over absorption of overheads.

- (b) X Co. Ltd. anticipates that 90% learning curve will apply to the production of a new item. The first item will cost ₹ 4,000 in material, ₹ 2,000 variable overheads and will take 600 hours. Per hour labour cost is ₹ 10. This company has received an order of 8 items. The company of the policy is to earn 25% profit on total variable cost.

You are asked to determine selling price to be quoted for an order of 8 items. 7

3. (a) What is Activity based costing? Discuss advantages and limitations of it. 7
 (b) How activity based costing is different than Traditional costing? Explain. 7

OR

Bhagwan Limited produces four products A, B, C and D. The following information is available. 14

Products	A	B	C	D
Production (Units)	200	400	1000	4000
No. of Production Runs	4	6	12	40
No. of set-ups	4	8	12	16
Labour hours/unit	2	4	2	4
Machine hours/unit	2	6	4	2
Material cost per unit (₹)	100	300	200	400
Direct labour hour cost (₹)	25	25	25	25

Support department costs and possible 'cost drivers' are as follows :

Support department costs	₹	Cost Drivers
Set up costs	2,00,000	No. of setups
Material Handling costs	1,86,000	No. of production runs
Production scheduling costs	1,55,000	No. of production runs
Other variable costs	75,000	Labour hours

Determine per unit cost of each product under Activity based costing.

4. (a) Discuss different methods of pricing. 7
 (b) Explain pricing strategy for new product. 7

OR

Swami Co. Ltd. produced and sold 10,000 machines at a selling price of ₹ 20,000 each. The cost of each machine was as under. Total variable cost is ₹ 13,400. The proportion of Direct material, Direct labour, Direct expense and Factory variable O/H was 60 : 60 : 6 : 8. This proportion is to total variable cost. Fixed overheads are ₹ 2,400. 14
 Expected price increase for next year : Direct material 30%, Direct labour 15%, Direct expenses 20%, Factory variable O/H 10%, Fixed overhead 5%.

You are required, to for the coming year to :

- (a) Determine the selling price of the machine, if the number sold and the annual profits are to be remain unchanged.
 (b) Determine how many machines the company would have to sell, if it did not change the price charged but maintained the profit level achieved last year.

5. Select appropriate option for each question. 14

(1) Which of the following account is irrelevant under non-integrated accounting system ?

- (a) Creditors' Account (b) Debtors' Account
 (c) Bank Account (d) All of the above

(2) Where the concept of under and over recovery is applicable ?

- (a) Direct material (b) Direct labour
 (c) Direct expenses (d) Indirect expenses

(3) Abnormal loss of material will be debited to which account ?

- (a) Stores Ledger Account (b) Factory overheads
 (c) Work-in-Progress Account (d) P & L Account

(4) Under non-integrated and integrated system, which account will be credited for payment of direct wages ?

- (a) Bank and General Ledger Control Account respectively.
 (b) General ledger control Account and Bank Account respectively.
 (c) Only Bank Account.
 (d) Only General Ledger Control Account.

- (5) Learning curve has no relation with
(a) Direct material	(b) Factory overheads
(c) Direct expense	(d) All of the above
- (6) Execution of EOQ model leads to
(a) Improvement of profitability
(b) Reduction in cost
(c) Rationality approach of material purchasing
(d) All of the above
- (7) Cost Reduction is result of
(a) Innovation	(b) Cost control
(c) Both (a) & (b)	(d) Neither (a) nor (b)
- (8) Activity based costing has relation with
(a) Direct material	(b) Direct labour
(c) Overheads	(d) None of the above
- (9) Which of the following is not terminology of Activity based costing ?
(a) Cost Pool	(b) Cost Drivers
(c) MRP	(d) Overheads
- (10) Which of the following is most appropriate cost driver for dispatch costs ?
(a) No. of purchase orders	(b) No. of inspections
(c) No. of deliveries	(d) Machine hours
- (11) Total cost plus pricing means
(a) Direct and Indirect cost
(b) Fixed and variable cost
(c) Manufacturing and Non-manufacturing cost
(d) All of the above
- (12) What is not correct for Marginal cost plus pricing ?
(a) It is contribution approach.	(b) It is linked with variable cost
(c) Fixed costs are considered.	(d) All of the above
- (13) A company has provided following information.
 Investment in fixed assets ₹ 10,00,000, in current assets ₹ 5,00,000. Equity capital ₹ 12,00,000. Current liabilities ₹ 3,00,000. Total production cost ₹ 50,00,000 for 5,00,000 units. Company wants to earn 30% return on total investment. What will be selling price per unit ?
(a) ₹ 10.90	(b) ₹ 13
(c) ₹ 10.72	(d) None of the above
- (14) Pricing decision is
(a) Profit Planning Decision	(b) Cost Planning Decision
(c) Organisation Planning Decision	(d) All of the above